

تحقیق هفته

شماره: 511

(18- 24 حمل 1405 هـ ش)

تأثیرات جنگ ایران-ایالات متحده و رژیم صهیونیستی بر افغانستان

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- تأثیرات جنگ ایران -ایالات متحده و رژیم صهیونیستی بر افغانستان 3
- تأثیرات سیاسی -امنیتی 4
- تأثیرات اقتصادی 6
- تأثیرات آن بر مهاجرین افغان 7
- نتیجه گیری 8
- پیشنهادها 9
- منابع 9

تأثیرات جنگ ایران-ایالات متحده و رژیم صهیونیستی بر افغانستان

مقدمه

افغانستان به دلیل موقعیت جغرافیایی ویژه خود، همواره میدان رقابت قدرت‌های بزرگ بوده است؛ از نفوذ بریتانیا، اتحاد جماهیر شوروی و امریکا گرفته تا جنگ‌های منطقه‌ی، این سرزمین محل برخورد منافع مشترک باقی مانده است. هرگاه کشوری دارای موقعیت جغرافیایی مناسب باشد، در آن صورت منازعات جهانی و منطقه‌ی نیز بسیار سریع بر آن تأثیر می‌گذارند.

در تاریخ ۲۸ فبروری سال ۲۰۲۶، ایالات متحده و اسرائیل پس از چند هفته آمادگی نظامی و تهدیدهای رئیس‌جمهور ترامپ، به ایران حمله کردند. حملات گسترده بر تأسیسات نظامی ایران و رهبران بلندپایه جمهوری اسلامی متمرکز بود که در جریان آن، رهبر عالی مذهبی ایران آیت‌الله علی خامنه‌ی را قربانی گرفت. مجلس خبرگان تهران، مجتبی خامنه‌ای، فرزند آیت‌الله علی خامنه‌ای را به‌عنوان جانشین وی تعیین کرد.

ایران در پاسخ، پایگاه‌های نظامی ایالات متحده در منطقه و تأسیسات انرژی رژیم صهیونیستی و کشورهای خلیج را هدف قرار داد. بر اساس آمارها تا تاریخ ۴ و ۵ اپریل سال ۲۰۲۶، در این جنگ ۲۰۷۶ ایرانی قربانی شده و ۲۶۵۰۰ تن زخمی شده‌اند، ۲۴ اسرائیلی کشته و ۶۵۹۴ تن زخمی شده‌اند، و ۱۳ نظامی امریکایی کشته و ۲۰۰ تن زخمی شده‌اند.¹

این جنگ به سرعت به یک جنگ گسترده تبدیل شد و تقریباً تمام خاورمیانه در آن درگیر گردید. افزون بر این، ایران تنگه هرمز را نیز مسدود کرد که در نتیجه آن بحران انرژی در جهان به وجود آمد و اکنون تلاش‌های جهانی برای بازگشایی این تنگه ادامه دارد؛ تا جایی که اداره بین‌المللی انرژی (IEA) مجبور شد ۴۰۰ میلیون بشکه نفت از ذخایر استراتژیک خود را به بازار عرضه کند.

این که این جنگ چه تأثیراتی بر وضعیت سیاسی، اقتصادی و امنیتی افغانستان داشته است، پرسشی است که این تحلیل برای پاسخ به آن نگاشته شده است.

Live tracker: Casualties in US-Israeli and Iranian attacks

Below are the confirmed casualties across the countries subjected to attacks.
Due to the rapidly evolving situation, the figures might change as more information becomes available.

February 28 - April 3, 2026, 10:30 GMT

● Attacks by Israel and US ● Attacks by Iran

تأثيرات سياسي-امنیتی

بی ثباتی ایران تأثیرات سیاسی و امنیتی بر امارت اسلامی دارد. هرچند تهران تا کنون امارت اسلامی را به رسمیت نشناخته است، اما از سال ۲۰۲۱ به این سو روابط دیپلماتیک با آن را حفظ کرده و به عنوان

یکی از مهم‌ترین همکاران منطقه‌ی امارت اسلامی به‌شمار می‌رود. با وجود تفاوت‌های ایدئولوژیک، دشمنی تاریخی و گاهی منازعات مرزی و آبی، با این حال در نزدیک به پنج سال گذشته، هر دو کشور روابط سیاسی نزدیکی را حفظ کرده‌اند. همکاری‌های امارت اسلامی و ایران شامل مدیریت حدود ۹۰۰ کیلومتر مرز مشترک، مسائل آب، مهاجرین، تجارت و همکاری‌های امنیتی می‌باشد. دشمنی مشترک با ایالات متحده باعث شده است که روابط ایران و امارت اسلامی حتی پیش از سال ۲۰۲۱ شکل بگیرد و بر اساس برخی گزارش‌ها، ایران حتی به امارت اسلامی کمک‌های تسلیحاتی نیز کرده است،^۲ که پس از به قدرت رسیدن امارت اسلامی، با توجه به پیشینه قبلی، این روابط بیشتر تقویت شده است.

اگر در جنگ جاری، جمهوری اسلامی ایران سقوط کند و نظام از بین برود، از یک سو امارت اسلامی یکی از مهم‌ترین شرکای سیاسی منطقه‌ی خود را از دست خواهد داد و از سوی دیگر، نظام آینده -چه دموکراتیک باشد یا طرفدار ایالات متحده- روابط خود را با امارت اسلامی از نو ارزیابی خواهد کرد. این احتمال وجود دارد که روابط دو کشور تا حدی سرد شود، زیرا خواسته‌های ایالات متحده از امارت اسلامی ممکن است به خواسته‌های نظام جدید ایران تبدیل شود، که برای امارت اسلامی قابل پذیرش نیست. این اختلاف می‌تواند باعث شود نمایندگی‌های دیپلماتیک، همکاری‌های مرزی و روابط اقتصادی مورد بازنگری قرار گیرند، که حتی شامل بسته شدن سفارت و قونسلگری‌های افغانستان نیز می‌شود که در حال حاضر تحت نمایندگی امارت اسلامی فعالیت دارند. چنین تغییراتی بی‌ثباتی را در مرز غربی افغانستان افزایش داده و بارهای اضافی از جمله هزینه‌های اقتصادی و امنیتی بر دوش امارت اسلامی خواهد گذاشت، که این خود از تأثیرات منفی جنگ ایران و ایالات متحده بر وضعیت سیاسی-امنیتی افغانستان به‌شمار می‌رود.

در نتیجه یک سقوط بزرگ سیاسی یا تغییر رژیم، ممکن است برخی چهره‌های تندرو یا عناصر مسلح از ایران در جستجوی پناهگاه به خارج روی آورند که محتمل‌ترین و نزدیک‌ترین مکان برای آنان افغانستان خواهد بود. اگر چنین وضعیتی رخ دهد، از لحاظ امنیتی و سیاسی تأثیرات منفی بر افغانستان خواهد داشت، زیرا افغانستان هنوز هم به‌حیث پناهگاه گروه‌های تروریستی متهم است و در صورت ورود تندروهای ایرانی، این مسئله می‌تواند بر روابط سیاسی افغانستان با کشورهای غربی، عربی و منطقه‌ی نیز اثر منفی بگذارد. همچنان، اگر برخی نظامیان از نظام کنونی ایران به افغانستان بیایند، این احتمال وجود دارد که از اینجا علیه نظام جدید حملاتی انجام دهند و در مقابل، حکومت جدید ایران نیز آنان را هدف قرار دهد، که این وضعیت از لحاظ امنیتی پیامدهای منفی برای افغانستان خواهد داشت و مرز با ایران را به شدت ناامن خواهد ساخت.

فراتر از روابط دوجانبه، تحولات سیاسی در ایران بر سیاست داخلی افغانستان نیز تأثیر خواهد گذاشت. در طول دهه‌ها، برخی احزاب مهم سیاسی چه شیعه و چه غیرشیعه مانند حزب وحدت اسلامی، حزب حرکت اسلامی، حزب جمعیت اسلامی و دیگران، روابط نزدیکی با تهران داشته‌اند. اگر این روابط مختل شود،

کانال‌های موجود نفوذ و میانجی‌گری نیز از بین خواهد رفت و ابهام سیاسی افزایش خواهد یافت. همچنان این خطر وجود دارد که رهبران این احزاب یا افراد وابسته به آنان که پس از سقوط آگست ۲۰۲۱ به ایران رفته بودند دوباره به افغانستان بازگردانده شوند.

سناریوی دیگر این است که ممکن است نظام جمهوری کنونی ایران سقوط نکند؛ اما حتی در صورت عدم سقوط، تضعیف خواهد شد. شکل‌گیری یک ایران ضعیف دو نوع تأثیر بر افغانستان دارد: نخست، تأثیر مثبت، زیرا بسیاری از همسایگان افغانستان قدرت‌های هسته‌ی هستند و اگر یک همسایه دیگر نیز به قدرت هسته‌ی تبدیل شود، در آینده می‌تواند پیامدهای امنیتی منفی برای افغانستان داشته باشد؛ نمونه واضح آن روابط کنونی افغانستان با پاکستان است. بنابراین، اگر یک ایران ضعیف در همسایگی افغانستان وجود داشته باشد، به این معناست که احتمالاً سلاح هسته‌ی نخواهد داشت، که از لحاظ امنیتی برای افغانستان یک نکته مثبت به‌شمار می‌رود. دوم، تأثیر منفی آن است که تضعیف ایران از نظر اقتصادی بر افغانستان اثر منفی خواهد گذاشت و ممکن است در تجارت دوجانبه کاهش به‌وجود آید.

تأثیرات اقتصادی

ایران یکی از مهم‌ترین شرکای اقتصادی افغانستان به‌شمار می‌رود. در سال ۲۰۲۵، حجم تجارت دوجانبه میان دو کشور به حدود ۳٫۵ میلیارد دلار رسید و از اواخر سال ۲۰۲۵ تاکنون، بسته بودن راه‌ها با پاکستان نیز نشان‌دهنده افزایش بیشتر تجارت با ایران است. افغانستان کشوری محصور در خشکه است که دو همسایه آن پاکستان و ایران به دریا راه دارند. نزدیک به شش ماه می‌شود که دروازه‌ها با پاکستان بسته بوده و راه مسدود است، اما تأثیرات آن بر بازار افغانستان تا حدی کنترل شده و از مسیر بدیل ایران استفاده شده است. اکنون که ایران تحت حمله قرار دارد، طبیعی است که این وضعیت تأثیرات منفی بر اقتصاد افغانستان داشته باشد. این تأثیرات را می‌توان در چند بخش توضیح داد:

نخست، مسیرهای دریایی کراچی و گوادر از طریق پاکستان به روی تاجران افغان بسته است و اکنون بندرعباس و بندر چابهار نیز به دلیل ناامنی و تهدید حملات از سوی رژیم صهیونیستی و ایالات متحده، تقریباً مسدود شده‌اند. در نتیجه، تجارت دریایی افغانستان با کشورهای عربی و دیگر کشورها تقریباً به صفر نزدیک شده است که این وضعیت تأثیر منفی جدی بر اقتصاد افغانستان دارد.

دوم، افغانستان حدود ۵۸۴ قلم کالا از ایران وارد می‌کند که بیشتر آن‌ها مواد غذایی است. ایران به دلیل جنگ، صادرات محصولات زراعتی و مواد غذایی را محدود کرده تا نیازهای داخلی خود را تأمین کند.^۳ این اقدام تأثیر منفی بر بازار مواد غذایی افغانستان گذاشته و باعث افزایش قیمت‌ها شده است؛ به‌گونه‌ای که افزایش بهای رومی و کچالو به‌عنوان نمونه قابل ذکر است.

سوم، افغانستان حدود ۶۰۰ میلیون دالر به پاکستان و حدود ۷۰ میلیون دالر به ایران صادرات دارد و در مقابل، نزدیک به ۵ میلیارد دالر کالا از این دو کشور وارد می‌کند. افزون بر این، بخش عمده تجارت افغانستان با جهان از طریق همین دو مسیر انجام می‌شود. پس از جنگ ایران و بسته شدن مسیرهای دریایی این کشور، با مسدود شدن همزمان مسیرهای پاکستان و ایران، حدود ۶۶٫۱ درصد واردات و ۸۱ درصد صادرات افغانستان با اختلال مواجه می‌شود، که این امر تأثیر بسیار منفی و گسترده‌ی بر اقتصاد کشور دارد.

چهارم، جنگ‌ها به‌طور کلی تأثیرات روانی نیز بر بازارهای اقتصادی کشورها دارند و جنگ ایران بر بازار افغانستان نیز چنین اثری گذاشته است. به این معنا که برخی تاجران به دلیل جنگ به احتکار برخی کالاها روی می‌آورند یا قیمت آن‌ها را افزایش می‌دهند، با این تصور که این جنگ باعث کمبود کالا در بازار خواهد شد و آنان می‌توانند بعداً آن‌ها را با قیمت بالاتر بفروشند. حتی برخی این وضعیت را فرصت تلقی کرده و قیمت کالاهایی را که اصلاً از ایران وارد نمی‌شوند نیز افزایش می‌دهند.

تأثیرات آن بر مهاجرین افغان

یکی از مهم‌ترین پیامدهای جنگ ایران، تأثیر آن بر مهاجرین افغان در این کشور است. ایران بیش از ۴ میلیون مهاجر و کارگر افغان را در خود جای داده است. در گذشته، هرگاه در ایران مشکلات اقتصادی یا بی‌ثباتی سیاسی به‌وجود آمده، نفرت، تبعیض و برخوردهای سخت با خارجی‌ها افزایش یافته است که شامل اخراج اجباری، بازداشت، محدودیت‌های کاری و حتی اعدام‌ها بوده است.

در این اواخر، پس از جنگ ۱۲ روزه با رژیم صهیونیستی، مهاجرین افغان با یورش‌ها، بازداشت‌ها، اخراج‌های دسته‌جمعی و اتهام همکاری با کشورهای خارجی مواجه شدند و به همین دلیل یا به‌صورت اجباری اخراج شدند و یا مورد مجازات قرار گرفتند. در جنگ کنونی میان ایران و ایالات متحده نیز دیدگاهی وجود دارد که مهاجرین افغان پیش از جنگ در تظاهرات نقش فعال داشته‌اند یا در برابر امتیازات مالی خارجی‌ها در این اعتراضات شرکت کرده‌اند. به همین دلیل، ایران به بازداشت و اخراج اجباری مهاجرین افغان روی آورده است که این امر از تأثیرات منفی این جنگ بر آنان به‌شمار می‌رود.

ایران تلاش دارد موضوع مهاجرین افغان را امنیتی (Securitization) سازد و چنین وانمود کند که مهاجرین افغان در جنگ ایران و رژیم صهیونیستی برای مוסاد جاسوسی کرده‌اند و برای تأمین امنیت ایران، اخراج آنان ضروری است. اخراج اجباری مهاجرین افغان در چنین مقیاس وسیع، امارت اسلامی را با چالش‌های جدی روبه‌رو ساخته است. از یک‌سو، یک بحران انسانی به‌وجود آمده که مدیریت آن برای امارت اسلامی دشوار است، و از سوی دیگر، جامعه افغانستان ممکن است با مشکلات شدید اقتصادی روبه‌رو شود، به‌ویژه افزایش سطح فقر و بیکاری، بالا رفتن قیمت‌ها و فشار بر بازار، افزایش فشار بر زیربناها و موارد مشابه.

همچنین، احتمال بروز مشکلات امنیتی نیز وجود دارد که می‌توان آن را در دو بعد بررسی کرد: نخست، این احتمال که در میان این مهاجرین، افراد استخباراتی وارد خاک افغانستان شوند؛ دوم، این که به دلیل فقر و بیکاری، برخی از این مهاجرین ممکن است به گروه‌های مختلف -به‌ویژه گروه‌های مخالف امارت اسلامی- بپیوندند که این امر می‌تواند تأثیر منفی بر وضعیت امنیتی افغانستان داشته باشد.

نتیجه‌گیری

جنگ ایران-ایالات متحده و رژیم صهیونیستی برای افغانستان تنها یک منازعه خارجی نیست، بلکه دارای پیامدهای عمیق و چندبعدی سیاسی، امنیتی و اقتصادی است. این تحلیل نشان می‌دهد که افغانستان به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، همچنان فشارهای مستقیم و غیرمستقیم ناشی از رقابت قدرت‌های منطقه‌ای را متحمل می‌شود.

از منظر سیاسی و امنیتی، تضعیف یا تغییر احتمالی در ایران به معنای از دست رفتن یکی از مهم‌ترین شرکای منطقه‌ای امارت اسلامی است که می‌تواند چالش‌های تازه‌ی را در حوزه سیاست خارجی، مدیریت مرزها و روابط منطقه‌ای ایجاد کند. همچنان، بی‌ثباتی در ایران می‌تواند ناامنی در مرزها را افزایش داده و افغانستان را بیش از پیش در معرض تبدیل شدن به پناهگاه گروه‌های مسلح یا تندرو قرار دهد.

از نظر اقتصادی، این جنگ یک ضربه جدی برای افغانستان محسوب می‌شود. مسیرهای تجاری از طریق ایران محدود شده، عرضه مواد غذایی کاهش می‌یابد، قیمت‌ها افزایش پیدا می‌کند و بخش بزرگی از واردات و صادرات افغانستان با خطر مواجه می‌شود. نبود مسیرهای بدیل و محدودیت‌ها در مسیرهای پاکستان، این وضعیت را پیچیده‌تر ساخته است.

بیشترین پیامدها متوجه مهاجرین افغان است. افزایش فشارها، بازداشت‌ها و اخراج‌های اجباری در ایران نه‌تنها یک بحران انسانی ایجاد می‌کند، بلکه بازگشت این افراد به افغانستان باعث تشدید مشکلات اقتصادی، اجتماعی و امنیتی می‌شود. این روند سطح بیکاری، فقر و ناامنی احتمالی را افزایش داده و مدیریت آن برای نظام یک آزمون بزرگ خواهد بود.

در مجموع، این جنگ نشان می‌دهد که افغانستان همچنان به‌شدت از تحولات خارجی متأثر است و اگر امارت اسلامی بخواهد از این وضعیت مصون بماند، نیاز است تا در زمینه تنوع‌بخشی به اقتصاد، ایجاد توازن در روابط منطقه‌ای و تقویت ثبات داخلی، اقدامات عملی و درازمدت اتخاذ کند؛ در غیر آن، چنین بحران‌هایی در آینده نیز پیامدهای سنگینی برای افغانستان به‌همراه خواهد داشت.

پیشنهادها

۱. امارت اسلامی باید سیاست خارجی خود را از وابستگی یک‌سویه رها ساخته و با کشورهای مختلف منطقه روابط متوازن برقرار کند تا در زمان بروز تغییرات، گزینه‌های بدیل در اختیار داشته باشد.
۲. امارت اسلامی باید تلاش کند مسیرهای بدیل تجاری به‌ویژه مسیرهای آسیای مرکزی و دهلیزهای هوایی را توسعه دهد و در این زمینه یک برنامه درازمدت تدوین نماید تا بسته شدن یک یا دو مسیر، اقتصاد افغانستان را فلج نکند.
۳. در بخش اقتصادی، نیاز به یک برنامه روشن برای شرایط اضطراری وجود دارد؛ مانند ذخیره‌سازی مواد غذایی، کنترل قیمت‌ها و جلوگیری از احتکار، تا از بی‌ثباتی بازار جلوگیری شود.
۴. از نظر امنیتی، باید کنترل مرز با ایران تقویت شده و از ورود احتمالی عناصر مسلح جلوگیری گردد. در نهایت، برای حفظ ثبات داخلی، ضروری است که حکومت نوعی انعطاف سیاسی نشان داده و فضای اعتماد را با مردم ایجاد کند، زیرا مشروعیت داخلی قوی‌ترین سپر در برابر فشارهای خارجی محسوب می‌شود.

منابع

¹ AJLabs. "US-Israel attacks on Iran: Death toll and injuries live tracker", Aljazeera, 3rd April 2026, Access link: <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/1/us-israel-attacks-on-iran-death-toll-and-injuries-live-tracker>

² R. Ayar. "Instability Next Door: Iran's Crisis and Its Implications for Afghanistan", Middle East Policy Council, March 18, 2026, Access link: <https://mepc.org/commentaries/instability-next-door-irans-crisis-and-its-implications-for-afghanistan/>

³ Veda Qalandari. "Iran bans all agri-food exports to protect domestic supply", Pajhwok Afghan News, March 4, 2026, Access link: <https://pajhwok.com/2026/03/04/iran-bans-all-agri-food-exports-to-protect-domestic-supply/>

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می‌باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش‌های دقیق و بی‌طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنای پالیسی‌ها در افغانستان و منطقه فعالیت می‌کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

+93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrsaf.org

info@csrsaf.org